

Załącznik

Do Uchwały Nr XXVIII/174/09

Rady Powiatu Pisz

z dnia 19 marca 2009 r.

**„LOKALNY PROGRAM OPIEKI
NAD RODZINĄ I DZIECKIEM W POWIECIE PISKIM
NA LATA 2009-2013”**

Opracowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz

SPIS TREŚCI

Wstęp	3
Podstawy prawne i finansowanie programu	4
Diagnoza	4 - 6
Opis Programu	7
Cel główny	7
Cele szczegółowe	
Cel szczegółowy nr 1 - Budowanie wsparcia dla rodzin dysfunkcyjnych ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji dzieci i młodzieży	7- 8
Cel szczegółowy nr 2 – Organizowanie opieki dzieciom pozbawionym całkowicie lub częściowo opieki rodziców	8
Cel szczegółowy nr 3 – Wspieranie rodzin zastępczych w prawidłowym wykonywaniu funkcji	8
Cel szczegółowy nr 4 – Organizowanie różnych form pomocy usamodzielnianym wychowankom	8- 9
Cel szczegółowy nr 5 – Ochrona dzieci przed przemocą, uzależnieniami i przestępczością ...	9
Cel szczegółowy nr 6 – Tworzenie systemu poradnictwa rodzinnego	9
Cel szczegółowy nr 7 – Rozwijanie współpracy z instytucjami działającymi na rzecz rodziny	9
Przewidywane efekty i rezultaty	10
Monitoring i ewaluacja	10
Zakończenie	10

WSTĘP

Powiat Piski położony jest w południowo – wschodniej części województwa warmińsko-mazurskiego. Zasięgiem obejmuje cztery gminy miejsko-wiejskie: Pisz, Biała Piska, Orzysz, Ruciane Nida.

Liczba ludności wynosi 57 632 osoby, co stanowi 4,0 % ludności województwa warmińsko-mazurskiego.

Do samorządu powiatowego zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 3) ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym należy realizacja zadań o charakterze ponadgminnym z zakresu pomocy społecznej.

W myśl definicji pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie samodzielnie pokonać, wykorzystując własne zasoby i możliwości. Jednym z głównych celów pomocy społecznej jest wsparcie rodzin i osób w przezwyciężaniu trudnej sytuacji życiowej, doprowadzenie w miarę możliwości do ich życiowego usamodzielnienia i umożliwienia im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka, a także zapewnienia profesjonalnej pomocy rodzinom dotkniętym skutkami patologii społecznej, w tym przemocą w rodzinie.

Szczegółowy zakres zadań własnych i zleconych powiatu z zakresu pomocy społecznej określa ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

Ustawa o pomocy społecznej w rozdziale 4 do głównych zadań powiatu zalicza opiekę nad rodziną i dzieckiem. Do zadań własnych powiatu należy również tworzenie i wdrażanie programów pomocy dziecku i rodzinie.

Zadania powiatu z zakresu pomocy społecznej realizuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piszu. Dotychczasowe doświadczenia wskazują na potrzebę zbudowania sprawnego i spójnego lokalnego systemu opieki nad rodziną i dzieckiem.

PODSTAWY PRAWNE I FINANSOWANIE PROGRAMU

Podstawami prawnymi programu są:

- 1) Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tj. Dz. U. z 2001 r., Nr 142, poz. 1592 z późn. zm.);
- 2) Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2008 r. , Nr 115, poz. 728 z późn. zm.).

Program finansowany będzie z następujących środków finansowych:

- 1) środki finansowe samorządu powiatowego;
- 2) środki finansowe Unii Europejskiej pozyskane na realizację zadań programu;
- 3) środki finansowe krajowe pozyskane na realizację zadań programu;
- 4) inne środki.

DIAGNOZA

Podstawą do rozwiązywania problemów społecznych jest wsparcie rodziny we właściwym wypełnianiu ról społecznych. Wsparcie rodziny powinno być wczesne i mieć charakter profilaktyczny. W celu skutecznego przeciwdziałania pogłębianiu się kryzysów i narastaniu problemów w rodzinach niezbędne jest utworzenie profesjonalnego, sprawnie funkcjonującego systemu wsparcia rodziny. Stworzenie możliwości pomocy rodzinie w rozwiązywaniu bieżących problemów małżeńskich, wychowawczych, rodzinnych pojawiających się w poszczególnych etapach życia rodzinnego może zapobiec narastaniu i pogłębianiu się dysfunkcji rodziny. Ważnym elementem jest także zapewnienie w środowisku lokalnym opieki i oddziaływania wychowawczego dzieciom i młodzieży wymagającym wsparcia i pomocy. Aktualnie zbyt mała liczba miejsc wsparcia dla dzieci i młodzieży uniemożliwia zorganizowanie sprawnego systemu oddziaływania wychowawczego. Jest to szczególnie niepokojące wobec wzrastającej liczby dzieci pozbawionych właściwej opieki ze strony rodziców, wzrostu poziomu picia alkoholu przez młodzież, wzrastającej liczbie wykroczeń popełnianych przez coraz młodsze osoby.

W pierwszej kolejności rodzina powinna mieć możliwość samodzielnego zmierzenia się z problemami, co pozwala zwiększyć sprawne funkcjonowanie, uczy nowych umiejętności. Pomoc powinna być nakierowana na wykorzystanie własnych zasobów rodzin,

na wsparcie dziecka w rodzinie w środowisku lokalnym i wsparcie instytucjonalne, gdy rodzina nie jest w stanie sobie poradzić.

Istotnym celem jest również udzielenie pomocy osobom i rodzinom w nagłych sytuacjach kryzysowych. Osoby krzywdzone znajdują się często w sytuacjach zagrażających ich zdrowiu, czy życiu. Szczególnie dramatyczna jest sytuacja dzieci doświadczających przemocy, strachu i bólu.

Dzieci i młodzież częściowo lub całkowicie pozbawiona opieki rodzinnej wymaga pomocy poprzez zorganizowanie im opieki zastępczej. Przyjęte rozwiązania ustawowe kładą szczególny nacisk na rozwijanie rodzinnych zastępczych form opieki. W dalszej kolejności na tworzenie rodzinnych domów dziecka i placówek opiekuńczo – wychowawczych.

Powiat Piski należy do powiatów o najwyższym wskaźniku bezrobocia. Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Piszku na dzień 31 grudnia 2008 r. bez pracy pozostawało 7 600 osób, w tym 3 686 kobiet. Analiza roku 2008 wskazuje na znaczny wzrost liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Piszku, ponieważ w I kwartale 2008 r. zarejestrowanych było 1 504 osoby. Wpływa to niekorzystnie na status finansowy rodziny i jest jedną z przyczyn powodującą trudności rodziny we właściwym wypełnianiu ról społecznych.

Na terenie powiatu nie funkcjonuje żadna placówka opiekuńczo-wychowawcza.

Stan opieki zastępczej na 01 marca 2009 r. przedstawia się następująco:

- liczba rodzin zastępczych - 69, w tym:

- rodziny zastępcze zawodowe (wielodzietne) – 3,
- rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem – 60,
- rodziny zastępcze niespokrewnione z dzieckiem – 6;

- liczba dzieci umieszczona w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie innych powiatów – 16.

W 2008 r. utworzono 8 rodzin zastępczych. Dwoje dzieci z rodzin zastępczych wróciło do rodziny naturalnej. Jedno dziecko z rodziny zastępczej umieszczono w placówce opiekuńczo-wychowawczej. Jedno dziecko z placówki opiekuńczo - wychowawczej wróciło do rodziny naturalnej.

W 2008 r. realizowano 31 indywidualnych programów usamodzielnienia.

W zakresie infrastruktury wspierającej rodzinę na terenie powiatu piskiego prowadzą działalność następujące jednostki:

1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piszcu oraz placówki podległe Centrum: Specjalistyczna Poradnia Rodzinna, Świetlica Socjoterapeutyczna, Mieszkanie Chronione, Ośrodek Interwencji Kryzysowej.
2. Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Piszcu.
3. Miejsko-Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej w Piszcu, Orzyszu, Białej Piskiej, Rucianym Nidzie.
4. Ośrodek Profilaktyki i Terapii w Piszcu.
5. Komenda Powiatowa Policji w Piszcu oraz Komisariaty w Białej Piskiej, Orzyszu, Rucianym Nidzie.
6. Sąd Rejonowy w Piszcu.

Realizowane zadania wskazują również na niewystarczającą współpracę podmiotów, do których zadań należy wsparcie rodziny w różnych sferach życia. Jednostki właściwie realizują nałożone na nie zadania, jednak byłyby one bardziej efektywne przy stałej współpracy z innymi podmiotami. Jest to szczególnie ważne w przypadku konieczności zapewnienia dziecku opieki poza rodziną naturalną. Wcześniejsza, kompleksowa praca z rodziną mogłaby w pewnych przypadkach być skuteczna i uchronić dziecko przez zabranie z rodzinnego domu.

Diagnoza oraz dotychczasowe doświadczenia w pracy w zakresie opieki nad rodziną i dzieckiem wskazują na następującą skalę problemów:

1. Wzrost liczby rodzin niewydolnych wychowawczo;
2. Wzrost uzależnień oraz przestępczości wśród dzieci i młodzieży;
3. Wzrost problemów edukacyjnych dzieci i młodzieży;
4. Wzrost liczby dzieci pozbawionych częściowo lub całkowicie opieki rodziców;
5. Brak kandydatów na rodziny zastępcze;
6. Brak kandydatów na rodzinny dom dziecka;
7. Brak placówki opiekuńczo-wychowawczej;
8. Wzrost problemów wychowawczych w rodzinach zastępczych i trudności z właściwym wypełnianiem funkcji rodziny zastępczej;
9. Niewystarczające postępy w powrotach dzieci do rodzin naturalnych;
10. Problemy w realizacji indywidualnych programów usamodzielnienia;
11. Niewystarczająca współpraca podmiotów w zakresie wspierania rodzin;
12. Niewystarczająca baza w zakresie poradnictwa, profilaktyki i terapii.

OPIS PROGRAMU

Lokalny Program Opieki Nad Rodziną i Dzieckiem w Powiecie Piskim na lata 2009 - 2013 jest programem pomocy społecznej. Program wskazuje cel główny oraz siedem celów szczegółowych. Każdy cel szczegółowy podzielony jest na zadania.

Jako główny cel programu wskazano utworzenie sprawnego i skutecznego systemu wspierania rodziny w powiecie piskim. Osiągnięcie celu głównego nastąpi poprzez realizację celów szczegółowych i opisanych zadań. Realizacja programu przyczyni się do bardziej efektywnej współpracy podmiotów, do których zadań należy wspieranie rodziny w różnych sferach życia oraz do bardziej efektywnego wspierania rodzin i dzieci.

CEL GŁÓWNY

**UTWORZENIE SPRAWNEGO I SKUTECZNEGO SYSTEMU WSPIERANIA RODZINY
W POWIECIE PISKIM**

CELE SZCZEGÓŁOWE

Cel szczegółowy nr 1

Budowanie wsparcia dla rodzin dysfunkcyjnych ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji dzieci i młodzieży

Zadania:

1. Budowanie lokalnej infrastruktury oraz systemu wsparcia i edukacji dla rodzin zagrożonych przemocą i uzależnieniem.
2. Wspieranie grup samopomocowych i organizacji pozarządowych.
3. Tworzenie grup wsparcia dla rodzin w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
4. Organizowanie warsztatów psychologicznych dla rodziców oraz dzieci i młodzieży z zakresu komunikacji międzyludzkiej.
5. Wspieranie rozwoju usług opiekuńczo-treningowych dla rodziców niezaradnych życiowo np. asystent rodziny, wychowawca podwórkowy.
6. Prowadzenie i rozwój świetlicy socjoterapeutycznej.

7. Promowanie umiejętnego spędzania czasu wolnego jako czynnik sprzyjający ograniczeniu skutków niedostosowania społecznego wśród dzieci i młodzieży.

Cel szczegółowy nr 2

Organizowanie opieki dzieciom pozbawionym całkowicie lub częściowo opieki rodziców.

Zadania:

1. Promowanie idei rodzicielstwa zastępczego.
2. Pozyskiwanie rodzin zastępczych.
3. Przygotowanie i prowadzenie kampanii na rzecz rodzicielstwa zastępczego.
4. Szkolenie kandydatów na rodziny zastępcze.
5. Podejmowanie działań w celu utworzenia placówki opiekuńczo – wychowawczej, w szczególności typu rodzinnego.

Cel szczegółowy nr 3

Wspieranie rodzin zastępczych w prawidłowym wykonywaniu funkcji

Zadania:

1. Promowanie rodzicielstwa zastępczego.
2. Szkolenie w zakresie rodzicielstwa zastępczego.
3. Rozszerzenie sieci poradnictwa dla rodziców zastępczych, w szczególności psychologicznego, prawnego, pedagogicznego.
4. Rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin zastępczych w szczególności poprzez tworzenie grup samopomocowych i grup wsparcia dla rodzin zastępczych.

Cel szczegółowy nr 4

Organizowanie różnych form pomocy usamodzielnianym wychowankom

Zadania:

1. Prowadzenie i tworzenie mieszkań chronionych dla usamodzielnianych wychowanków.
2. Wspieranie wychowanków w podejmowaniu działań mających na celu przygotowanie do samodzielnego życia i całkowitego usamodzielnienia.
3. Wspieranie wychowanków w zdobyciu wykształcenia zgodnego z możliwościami i zdolnościami.

4. Wspieranie wychowanków w aktywnym poszukiwaniu pracy, zdobywaniu dodatkowych kwalifikacji i umiejętności oraz uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych.
5. Współpraca z instytucjami w zakresie realizacji indywidualnych programów usamodzielnienia.

Cel szczegółowy nr 5

Ochrona dzieci przed przemocą, uzależnieniami i przestępczością

Zadania:

1. Wzmocnienie zasobów tkwiących w rodzinie.
2. Wspieranie rodziców w funkcjach opiekuńczo - wychowawczych.
3. Organizowanie zajęć informacyjno - warsztatowych dla rodziców na temat rozwoju dziecka, profilaktyki i terapii uzależnień.
4. Promowanie programów zapobiegających uzależnieniom, przemocy.
5. Realizacja programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy.
6. Prowadzenie i rozwój ośrodka interwencji kryzysowej.
7. Rozwój profilaktyki poprzez tworzenie i umacnianie środowiskowych form pomocy.

Cel szczegółowy nr 6

Tworzenie systemu poradnictwa rodzinnego

Zadania:

1. Rozwijanie lokalnej infrastruktury informacyjnej, edukacyjnej i terapeutycznej wspomagającej rodzinę w rozumieniu i rozwiązywaniu problemów społecznych.
2. Prowadzenie i rozwój specjalistycznej poradni rodzinnej.

Cel szczegółowy nr 7

Rozwijanie współpracy z instytucjami działającym na rzecz rodziny i dziecka.

Zadania:

1. Podjęcie działań w celu powołania interdyscyplinarnego zespołu do spraw rodziny.
2. Rozwijanie grup interwencyjnych nastawionych na szybką diagnozę problemów rodzinnych.
3. Opracowanie materiałów informacyjnych o instytucjach udzielających pomocy.

PRZEWIDYWANE EFEKTY I REZULTATY

1. Podejmowanie działań na rzecz rozwiązywania problemów rodziny i dzieci.
2. Skuteczne wspieranie rodzin dysfunkcyjnych.
3. Wzrost współpracy podmiotów wspierających rodziny oraz efektywności ich pracy.
4. Podniesienie świadomości społecznej na temat pomocy rodzinie i dziecku.
5. Wzrost wiedzy na temat zjawiska przemocy w rodzinie oraz skuteczności wspierania ofiar.
6. Rozwinięcie poradnictwa.
7. Rozwinięcie działalności grup samopomocowych.
8. Pozyskanie kandydatów na rodziny zastępcze.
9. Promocja rodzicielstwa zastępczego.
10. Wzrost efektywności realizacji indywidualnych programów usamodzielnienia.
11. Wzrost efektywności pracy z rodziną naturalną dziecka.
12. Utworzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej.
13. Nabycie umiejętności budowania lokalnych programów profilaktyki społecznej.
14. Zwiększenie możliwości pozyskiwania środków finansowych na różne formy pomocy.

MONITORING I EWALUACJA

Program dotyczący systemu opieki nad rodziną i dzieckiem będzie podlegał ewaluacji i monitoringowi na przestrzeni kolejnych lat. Ewaluacja będzie prowadzona poprzez bieżącą analizę danych, mającą na celu ocenę realizacji programu. Ewaluacja będzie przyczyniać się do wzrostu skuteczności działań i ewentualnych korekt programu zgodnie z aktualnymi potrzebami.

ZAKOŃCZENIE

Program jest zgodny ze Strategią Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Piskiego na lata 2007-2013 przyjętą Uchwałą Nr VII/40/07 Rady Powiatu Pisz z dnia 31 maja 2007 r.

Za realizację programu odpowiedzialne będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz.

Przy realizacji programu PCPR w Pisz będzie współpracowało z jednostkami organizacyjnymi samorządu powiatowego oraz samorządów gminnych, organizacjami pozarządowymi, a także z Policją oraz Sądem.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Powiatu Pisz
mgr inż. Zenon Świączka